

“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Цар Борис III

1918 - 1943

Негово Величество Цар Борис III е син на цар Фердинанд Сакскобургготски и на княгиня Мария Луиза. Роден е на 30 януари 1894 г. в София. Негов кръстник е папа Льв XIII и кръщелникът получава имената Борис Клемент Роберт Мария Пий Станислав и титлата княз Борис Търновски. През 1896 г. преминава в православната вяра с кръстник руският император Николай II.

Престолонаследникът израства под опеката на баща си, тъй като майка му умира, когато е петгодишен. Получава средното си образование в Двореца от учители от Първа мъжка гимназия. Завършва Военното училище в София.

Още твърде млад, 24 годишен, Борис III поема царската корона поради абдикацията на Фердинанд на 03 октомври 1918 г. Ситуацията в страната е напрегната, на власт идва земеделското правителство на Александър Стамболийски (1919-1923), а на 27 ноември 1919 г. е подписан унижителният Ньойски договор.

Превратът на 09 юни 1923 г. сваля с военна сила и жестоко убийство земеделския вожд Стамболийски. Съставен е кабинетът на Александър Цанков. В отговор на това избухва Септемврийското въстание, организирано от комунистите по внушение на Коминтерна. Страната е разтърсена от терористични акции, атентати и противоборства между левите сили и правителството на превратаджиите.

На 14 април 1925 г. в прохода Арабаконак анархисти извършват покушение над цар Борис III, но не успяват да го убият. Същият ден в София е застрелян ген. К. Георгиев, председател на Демократическия сговор. След два дни при опелото на генерала в църквата “Св Неделя” е извършен атентат и загиват много хора. Цар Борис отново се спасява поради закъснението си за церемонията.

Монархът призовава политическите сили към помирение. На 06 януари 1926 г. е съставено новото правителство на Демократическия сговор начело с Андрей Ляпчев. През 1931 г. на власт идва Народният блок (Демократическата партия, БЗНС “Врабча”, Радикалната и Национал-либералната партия). Включването на земеделци в управлението е важна стъпка към преодоляването на политическото разделение.

Царят се заема с външната политика. През 1933 г. провежда три срещи с краля на Югославия Александър, на които се постига сближаване на двете страни. Посещава европейските столици Брюксел, Берлин и Париж. Постепенно Борис III се утвърждава като фактор в международната политика.

България стабилизира своето вътрешно и международно положение след преврата на 19 май 1934 г., извършен от Военната лига. Съставено е правителството на Кимон Георгиев, което възстановява дипломатическите отношения със СССР, ликвидира ВМРО и други организации.

На 23 ноември 1935 г. е съставено правителството на Георги Къосеиванов – първият безпартиен кабинет, който управлява до 16 февруари 1940 г. Провеждат се радикални реформи, които въвеждат едноличния режим на цар Борис III.

В навечерието на Втората световна война българският монарх следи внимателно европейските междудържавни отношения и събития, осъжда агресията и тоталитаризма. През 1938 г. той отказва да присъедини България към оста Рим-Берлин. Търси сближаване с Лондон. България не се включва и в Балканския пакт поради националните си интереси.

На 01 септември 1939 г. Германия напада Полша. Започва Втората световна война. България обявява неутралитет. По инициатива на цар Борис се провеждат сондажи в Берлин и Москва относно връщането на Южна Добруджа.

През октомври 1939 г. е разпуснато XXIV ОНС. През февруари 1940 г. правителството на Георги Къосеиванов е заменено с правителството на Богдан Филов. Борис III продължава да твърди, че България ще запази "безусловен неутралитет".

Но събитията тръгват в друга посока. На 07 септември 1940 г. в Крайова под натиска на Германия Румъния подписва договора за връщане на Южна Добруджа на България. На 01 март 1941 г. във Виена министър-председателят Богдан Филов подписва протокола за присъединяване на България към Трестранния пакт.

Цар Борис III не успява да запази така желаната от него неутралитет. На 13 декември 1941 г. България обявява "символична война" на Англия и САЩ. Още през април 1941 г. британски и югославски самолети бомбардират София и Кюстендил. Въздушните нападения стават най-интензивни и разрушителни през 1943 г.

Въпреки своите способности да лавира и изчаква, Цар Борис III не успява да избегне войната. С подкрепата на германците са присъединени Македония и част от Беломорието. След разпускането на XXIV ОНС и отстраняването на Георги Къосеиванов от премиерския пост Борис III понася цялата политическа отговорност. Негови постижения са неучастието на български войски на Източния фронт и противопоставянето на германската политика спрямо евреите.

Непосилното бреме на политическите отговорности довеждат до ранната и неочаквана смърт на цар Борис III. Той умира на 28 август 1943 г. Съществуват различни версии за смъртта му, които нямат точни и ясни доказателства – че е отровен от германците или от руснаците, че е поразен

от инфаркт и др. Страната понася кончината му като тежка загуба и навлиза в нови големи изпитания.

За него Екзарх Стефан пише: "Строг към себе си, той винаги беше внимателен, нежен и мил към другите и с едно умение на изискана учтивост и висока интелигентност избягваше и най-малкия повод за досадно впечатление на царствена надменност и недостъпност, за коронована гордост и парадно величие".

Интересен факт е, че в доброто старо време първи машинист сред железничарите е бил не кой да е, а самият цар Борис III. Той оставял парфюмирания дворец, за да се потопи в неподправените аромати на смазка, пара и пушек.

Понеже е цар, Негово Величество можел да кара влак и без документ. Монархът обаче спазва закона, изкарва редовния курс, полага с отличен изпита за локомотивен машинист през месец септември 1910 г. на локомотив 342 по линията Каспичан-Варна, получава диплома за машинист I първа класа. Тапията му дава право да управлява пътнически влакове и никога не е допускал инциденти!

На 15 октомври 1930 година Швейцарския вестник „Гадзета де Лозана“, публикува следната статия:

„Всички знаят биографията на цар Борис III. Той е един от най-популярните владетели в Европа, много обичан от народа си. Известна е голямата му страст към механиката. Когато той напусна Рим миналия януари, за да се върне в България, влакът се беше спрял на една малка гара в Трентино. Цар Борис се доближи до машиниста и го помоли да му отстъпи мястото. Посред общото учудване, той взе управлението на локомотива, който потегли със съвършенство, без пътниците да забележат, че тоя ден са имали за машинист един цар.“

Опитахме се в тези няколко реда да опишем историята на един достоен и скромнен човек, когото съдбата избира да титулува Цар, а народът добавя Обединител.